

Tranzistorový prijímač 2800B-2 „Mír“ sa vyrábal v Československu v rokoch 1962 –1963

V popredí je prijímač, ktorý sa zmestil do bežnej zápalkovej škatulky; navrhol ho a zostrojil autor článku začiatkom sedemdesiatych rokov. Za ním je tranzistorový prijímač vyrábaný v Tesle Bratislava pri príležitosti majstrovstiev sveta v hokeji, ktoré sa konali v Prahe v roku 1978.

Tranzistorové prijímače

Vynález tranzistora umožnil výrazný pokrok v elektronike. Doslova spôsobil revolúciu v oblasti prenosných rádioprijímačov.

Československo patrilo medzi prvé krajiny, v ktorých sa začali vyrábať tranzistorové prijímače. Prvým bol tzv. kabelkový prijímač T58. Ten sa vyrábal od roku 1958. Aj napriek tomu, že tranzistory mali v porovnaní s elektrónkami zanedbateľnú veľkosť,

prvé *tranzistoráky* neboli výrazne menšie ako malé prenosné elektrónkové. Bolo to najmä preto, lebo ďalšie súčiastky boli takmer tie isté ako v elektrónkových. Podstatný rozdiel bol vo veľkosti batérií a v spotrebe elektrickej energie.

Trvalo len pár rokov a súčiastková základňa sa rozmerovo prispôbila tak, že už T60 bol naozaj vreckovým prijímačom.

Aj amatéri sa rýchlo začali vyžívať v navrhovaní a konštruovaní malých tranzistorových prijímačov.

Štefan Holakovský
Foto autor

OPÝTALI SME SA JAZYKOVEDCOV...

... na tvorenie, hodnotenie a používanie názvu *zdobítka* a na jeho ekvivalenty

V jazykovej praxi sa môžeme stretnúť so slovom *zdobítka* v slovných spojeniach ako *zdobítka na torty*, *zdobítka na koláče*, *zdobítka na krém*, *zdobítka hotových pokrmov*, *zdobítka kávy*, *kovové zdobítka*, *cukrárske zdobítka*. V slove *zdobítka* môžeme ako odvodzovací základ vyčleniť nedokonavé sloveso *zrobiť* a príponu *-tko*. Toto slovo však nepatrí do slovnej zásoby spisovnej slovenčiny, lebo v spisovnej slovenčine sa názvy vecí a nástrojov príponou *-tko* netvorí, o čom sa môžeme presvedčiť v odbornej jazykovednej literatúre. Príponu *-tko* ako nástrojovú príponu neuvádzajú ani staršie, ani novšie jazykovedné práce, ktoré sa venujú tvoreniu slov v slovenčine. Názov *zdobítka* je iba mechanicky prevzaté z češtiny a niektorí používatelia slovenčiny za ním siahajú a používajú ho najmä pod vplyvom českých reklamných a propagačných textov podobne, ako používajú mnohé iné názvy vecí a nástrojov utvorené touto príponou. V slovenskej jazykovednej tradícii sa slová utvorené prí-

ponou *-tko* tradične odmietali a hodnotili ako nespisovné.

V spisovnej slovenčine sa názvy vecí a nástrojov zvyčajne tvoria príponami *-dlo*, *-č*, *-áč*, *-ník*, *-ák*, *-iak*, *-ka*, *-čka*. Veľmi produktívna je prípona *-č*, pričom v odvodzovacom základe sú v prevažnej miere nedokonavé predponové slovesá. Tomuto konštatovaniu zodpovedá názov *ozdobovač*, ktorý je utvorený príponou *-č* od nedokonavého slovesa *ozdobovať* podobne, ako sú utvorené slová *odhlučňovač* od slovesa *odhlučňovať*, *rozprašovač* od slovesa *rozprašovať*, *vykrajovač* od slovesa *vykrajovať* atď. Na internetových stránkach sme našli viacero dokladov na názov *ozdobovač* napr. v týchto spojeniach: *ozdobovač na torty*, ale aj *tortový ozdobovač*, *ozdobovač na šláhačku*, *ozdobovač na cappuccino*, *cukrársky ozdobovač*, *hviezdový ozdobovač*, *ozdobovač na nechty*. Popri názve *ozdobovač* sme našli aj doklady na podobu *zdobíč* (*zdobíč na polevy*, *zdobíč na torty*, *elektrický zdobíč koláčov*), ktorá

je utvorená príponou *-č* od nedokonavého bezpredponového slovesa *zrobiť*. Z hľadiska tvorenia slov je názov *zdobíč* takisto korektný. Korektné sú aj názvy utvorené príponou *-čka*, a to *ozdobovačka* a *zdobíčka*, s ktorými sme sa takisto stretli na internetových stránkach v slovných spojeniach *magnetická ozdobovačka*, *plastová ozdobovačka*, *ozdobovačka zákuskov*, *ozdobovačka cukrárskych výrobkov*, resp. *zdobíčka na torty*, *zdobíčka na zákusky*, *zdobíčka na zdobenie perníkov a koláčikov*, *kovová zdobíčka*, *elektrická zdobíčka*, *piestová zdobíčka*, *cukrárska zdobíčka*. Dokonca sme našli názvy utvorené príponou *-dlo*, *ozdobovadlo*, *zdobidlo*. Tieto názvy sa však vyskytujú veľmi zriedkavo.

Ako je vidieť, v spisovnej slovenčine máme viacero možností na utvorenie slovo tvorne korektných názvov na pomenovanie nástroja na ozdobovanie, ako sú *ozdobovač*, *ozdobovačka*, *ozdobovadlo*, *zdobíč*, *zdobíčka*, *zdobidlo*, preto nie je potrebné siahť za názvom *zdobítka*, ktorý je v slovenčine slovo tvorne nekorektný. Z uvedených korektných názvov pokladáme za vhodné uprednostňovať podobu *ozdobovač* utvorenú z predponového nedokonavého slovesa *ozdobovať*.

PaedDr. Matej Považaj, CSc.